

الدروس المهمة لعامة الأمة

سماحة الشيخ عبد الله بن عبد العزيز بن باز رحمه الله

قلم بترجمته إلى اللغة البامبارية

الحاج موديبو جارا

Walanda nafama minnu sebenna Kira manton bæε lajelen ye

A kafora

Karamogoba Abuduli Azizi bunu Abudulaahi fε Ala ka hine b'a ye

A bayεεmana Bamanankan na

Alihaji Modibo Jara fε .

طبع على نفقة وصية خولة دخيل الجسار رحمها الله (دولة الكويت) بإشراف اتحاد علماء إفريقيا

Nin gafe in labugunna ni sarankannabagamuso Kawulata Dakili Al-Jasaari ka musaka ye. :- (Koweti jamana: -)
a kera ni Farafinna donnibagaw ka kolosili ye

1437/2016

Nin ye walanda nafama ye Manton bæe lajelen y

Walanda folo : Fatiha suran, an'i mana se ka min kalan suran surunmanw na, k'a damine dugukoloyeyere suran na, ka taa a bila mɔgɔw suran na, a darɔfo ni latilenni sira kan kalan na, ani durusili, ani ka walanwalan ke fenw na, minnu faamuyani ye wajibi y'u la.

Walanda filanan : ka seereya ko batofen wɛɛ tɛ, fo Ala, ani ko Muhamadu ye Ala ka ciden ye. An'o kɔɔ walanwalani ka fara « Laa ilaaha illalaahu » Saratiw n'a kɔɔ bangeni kan. N'o ye ko « Laa ilaaha » (batofen wɛɛ tɛ yen) O bæ batofen bæe bali, minnu bæ bato ni Ala tɛ « illalaahu » (fo Ala) o bæ Ala kelen batoli sabati, jɛɔɔɔɔ tɛ Ala la.

Nka min ye « Laa ilaaha ilalaahu » saratiw ye :

- 1 - *Dɔnni min bæ kodɔnbaliya wuli.*
- 2 - *Dɛngɛɛya min bæ siga bali.*
- 3 - *Dusukunjɛya min bæ filankafoya wuli.*
- 4 - *Tijɛtigiyali min bæ nkalontigiyali wuli.*
- 5 - *Kanu min bæ kɔniya wuli.*
- 6 - *Sɔnna min bæ banna wuli*
- 7 - *Ani ka kafiriya ni fen bæe ye, minnu bæ bato ni Ala tɛ.*

Ni k'o bæe fara ɔɔɔɔ kan, poyi dako fila kɔɔ ko :

Dɔnni ni dɛngɛɛya ni dusukunjɛya
an'i ka tijɛtigiyali, ka fara*
Kanu kan, ani kolonni ni sɔnni a la*
A seeginnan fara a kan, o ye
i ka kafiriya ni fenw ye*
Minnu kɛra batofenw ye ni Ala tɛ*

Walanda sabanan : limaniya nɔnkɔnw, olu ye wɔɔɔ ye, o ye ka limaniya Ala la, an'a ka mɛɛkɛw la, an'a ka jiginkitabuw la, an'a ka Kiraw la, ani laharadon na, i ka limaniya latigɛ la; a puman n'a juguman, a bæe bæ bɔ Ala de yɔɔ (Masa kɔɔtalen).

Walanda naaninan : Ala kelenbaanciya tilayɔɔw bangeni, olu ye saba ye : tigiya ka kelenbaanciya, bato ka kelenbaanciya ani tɔɔw ni mankutuw ka kelenbaanciya.

Filankafoya tilayɔɔ ye saba ye :

1 – Filankafoya belebele

2 – Filankafoya fitinin

3 – Filankafoya dogolen

A - Ayiwa min ye filankafoya belebele ye sa, ale be hadamaden ka baara tɔɔni ke wajibi ye, ani ni mɔɔɔ min sara k'a to a kan, o be dume Jahanama tasuma kɔɔɔ. I n'a fo Ala kɔɔɔtalen y'a fo cogo min na ko : « ni olu (Kiraw) tun ye filankafoya ke, siga t'a la, u ye baara minnu ke, o be tun be buruja ». Masa saniman ko : « A te ben filankafow ye ka Ala ka Misiri labato, k'a sɔɔɔ u be kafiriya seereya u yerekuw kan, olu kɔɔni ka baaraw kera fu ye, wa u be dume tasuma kɔɔɔ ». (Tuubi suran haya 17).

Ani fana, aw k'a don ko mɔɔɔ min mana faatu k'a to filankafoya kan, Ala te yafa o tigi ma, wa Alijine ye haramu ye o ma. I n'a fo Ala y'a fo cogo min na, (Masaba kɔɔɔtalen) ko : « a' k'a don Ala te yafa ka fen wɛɛ bato ka fara a kan. Nk'a be yafa jurumu na, min b'o jukɔɔɔ, mɔɔɔ ye, min y'a diya" (Musow suran haya 48). Ala (Masa min ka sani) a ko : « aw k'a don ni mɔɔɔ min ye fen wɛɛ fara Ala kan, tɔɔɔ na, Ala ye Alijine haramuya o tigi ma faasi, o sigiyɔɔ ye Jahanama tasuma ye. Demɛbagaw si te tɔɔɔnikɛlaw bolo" (Geleninkandumuni suran haya 72).

Filankafoya belebele suguyaw do ye suw weleli ye, ani boliw weleli ani ka damakasi ke u la, ani ka i da falen u la, ani ka kantigeli ke u ye, an'o jɔɔɔɔnaw.

B – Ayiwa min ye filankafoya fitinin ye sa, o ye fenw ye minnu sabatira ni Kurane koloje ye walima ni Hadisa koloje ye, ka u tɔɔɔ da ko : filankafoya. Nk'a ni filankafoya belebe te sifaya kelen ye, i n'a fo yerejira, baara dow kɔɔɔ. Ani ka i kali fen wɛɛ la, min te Ala ye. Ani

k'a fo ko : ni Ala ni kaarisa sonna, an'o jogonnaw. Nabijuman ka kuma koson (nema ni kisi b'a ma) ko : « ne be siran fen min na, o kana aw soru ka teme fen bee kan, o ye filankafoya fitinin de ye » o la u ye Alakira jininka (nema ni kisi b'a ma) ko o ye mun ye ? a ko : « yerejira don ».

2

O hadisa lakalila Ahamadu ni Tobarani ni Al-Bayihaki fe, ka mine Mahamudu bunu Labidu Al-Ansaari la (Ala ka jen b'a ma) ni semeyoro juman ye. Ani Tobarani y'a lakali fana ni semeyorow ye, minnu ka ni, olu fana minna Mahamudu bunu Labidu la, k'a mine Raafiyu bunu Kadiji la, k'a mine Nabijuman na (nema ni kisi b'a ma). Ani Nabijuman ka kuma ko : « ni mogo min y'a kali fen were la ni Ala te, siga si t'a la o tigi ye filankafoya ke ». Alimami Ahamadu ye o lakali ni semeyoro keneman ye k'a mine Umaru bunu Al-Khataabi la (Ala ka jen b'a ma). Ani Abu Dawuda ni Tirimizi y'a lakali fana, olu y'a lakali ni semeyoro kenemanw ye, ka bo lbunu Umaru ka Hadisa la (Ala ka jen b'u fila ma) k'a mine Nabijuman na (nema ni kisi b'a ma) ko a ko : « ni mogo min y'a kali fen were la ni Ala te, o tigi kafiriyara walima a ye filankafoya ke ».

Alakira ka kumakan ko : « aw kana a fo ko : « ni Ala ni kaarisa sonna » nka a' y'a fo : « ni Ala sonna, o kofe ni kaarisa sonna » o hadisa labora Abu Dawuda fe ni semeyoro keneman ye, k'a mine Huzeyifa bunu Al-Yamaani na (Ala ka jen b'a ma).

Ayiwa nin filankafoya suguya min file, o t'a wajibiya ka mogo labo silameya la. A te dumeni wajibiya tasuma konu fana. Nk'a be Alakelenbaanciya wajibiyalen dafali wuli.

Ayiwa min ye suguya sabanan ye sa : o ye filankafoya dogolen ye, o koromasigi ye Nabijuman ka kuma ye (nema ni kisi b'a ma) ko : « yala n ka aw kibaruya ko la, min ye sirankekoba ye aw kunkan ne Kira bolo ka teme Taamabaga Dajali kan wa ? » Sayibaw ko : « owodere, Ala ka ciden » Kira ko : « filankafoya dogolen... ce do be wuli, a be seli, a b'a ka seli masiri, k'a masoro a ne b'a la ko ce were beka ale file » nin Hadisa lakalila Ahamadu fe a ka Musanadi gafe konu, k'a mine Abu Seyidu Al-Khudiri la (Ala ka jen b'a ma).

A bε bεn fana ka filankafoya tila ka κε suguya fila dɔrɔn ye: 1 – Belebeleba.
2 – fitinin.

Ayiwa min ye filankafoya dogolen ye, o bε se ka κε u fila bεε la...
A bε κε filankafoya belebele la, i n'a fɔ ɲinjuguw (Naafigiw) ka filankafoya. Ka da a kan u bε u ka dusukunsirifu dogo, ka silameya bange ni yerejira ni siranɲe ye, walasa kojugu kana u yerekunw sɔrɔ.

Filankafoya dogolen bε κε filankafoya fitinin fana na, i n'a fɔ yerejira. I ko a nana Mahamudu bunu Labidu Al-Ansaari ka Hadisa tɛmenen in kɔnɔ cogo min na, Ani Abu Seyidu ka Hadisa fɔlen in na.. Ala de ye bensenma tigi ye.

3

Walanda duurunan : silameya nɔnkɔnw, o ye duuru ye :

1 - Ka seereya ko batofɛn wεrε tε, fo Ala. Ani ko Muhamadu ye Ala ka ciden ye.

2 – Ka seli jɔ.

3 – Ka jaka di.

4 – Sunkalo sunni.

5 – Ani ka Ala ka lahorɔma so hiji; ni mɔgo min sera k'a sira sɔrɔ.

Walanda wɔɔrɔnan : Seli saratiw, o ye kɔnɔntɔn ye :

1) (Selibaa) ka κε silame ye. 2) A ka κε hakilitigi ye. 3) A ka ke faranfasiya dɔnbaa ye. 4) Ani ka nɔgo wuli 5) Seliyɔrɔ ni selifini kana nɔgo. 6) Lebu suturali. 7) Seliwaati donni 8) Ka ɲɛsin selifan ma. 9) Ani ɲaniya sirili.

Walanda wolonwulanan: seli jɔsenw, o ye tan ni naani ye :

ka jɔ ka seli, ni jɔli se bɛ i ye. Haramu kibarɔ filili. Fatiha suran kalanni. Kunbereminɛ. Ka wuli ka tilen kunbereminɛ kɔfɛ. Ka tenturu kɛ sinfon wolonwula kan. Ka sigi tenturu fila ni jɔɔɔn cɛ. Manfanciya seli baaraw bɛɛ kɔnɔ. Ka seli nɔnkɔnw da-da jɔɔɔn kan. Tahiya laban kalanni. I sigilen ka o kalan. Ka seli Nabijuman kan (nɛɛma ni kisi b'a ma). Ani Salaamu bilako fila.

Walanda seeginnan : Seli ko wajibiyalenw, o ye seegin ye :

Seli kɔnɔ Kibarofɔ bɛɛ bɛ jate o la fo haramu Kibarɔ fɔlɔ dɔɔɔn. Ani k'a fɔ ko : Sami alaahu limani hamidahu (Ala ye mɔɔɔ lamɛn, min y'a tanu) o fɔli Alimami ni kelennaselibaga bɛɛ fɛ. Ani k'a fɔ ko: Rabbana walakal hamidu (anw Ma Ala, tanu bɛ e ye) o fɔli selibaga bɛɛ fɛ. Ani k'a fɔ ko: Sub-haana rabbiya Al-Aziimu (saniya bɛ n tigi Ala ye, masaba) o fɔli kunbereminɛ kɔnɔ. Ani k'a fɔ ko: Sub-haana rabbiya Al-Aala (saniya bɛ n tigi Ala ye, masa kɔɔɔtalenba) o fɔli tenturu kɔnɔ. Ani k'a fɔ ko: Rabbighifir li (n tigi Ala, yafa n ma) o fɔli tenturu fila ni jɔɔɔn cɛ. Ani Tahiya fɔlɔ kalanni, an'i sigilen ka o kalan.

Walanda kɔnɔntɔnnan : Tahiya kalancogo bangeni, o min ye (foliw ye Ala ye):

Atahiyaatu lilaahi (Foliw bɛ Ala ye) Atɔyibaatu salawaatu lilaahi (ani seliw ni fɛn sanimanw) Asalaamu alayika (kisi b'e ma) Ayuha nabiyu (e nabijuman wo) wa rahamatu laahi, wa barakaatuhu (ani Ala ka hinɛ n'a ka barikaw) Asalaamu alayina (kisi b'anw ye) wa alaa ibaadi laahi asɔɔlihiina (ani Ala ka jɔnɔnumanw) Asihadu anlaa ilaaha ila laahu (ne bɛ seereya ko batofɛn wɛrɛ tɛ yen, fo Ala) wa asihadu anna Muhamadan abuduhu wa rasuuluhu (ne bɛ seereya ko Muhamadu ye Ala ka jɔn n'a ka ciden ye). O kɔfɛ selibaa bɛ seli Nabijuman kan (nɛɛma ni kisi b'a ma) ani ka barikanini kɛ a ye i b'a fɔ

ko: Alahuma sɔli alaa Muhamadi (Ala, nɛɛma kɛ Muhamadu ye) wa alaa aali Muhamadi (ani Muhamadu somɔɔɔw ye), kamaa sɔlayita alaa lburaahima (i n'a fɔ i ye nɛɛma kɛ cogo min na lburaahima ye) wa alaa aali lburaahima (ani lburaahima somɔɔɔw ye), innaka hamiidun majiidun (e Ala ye tanu Masa ni bonya Masa ye) wa baariki alaa

muhamadi wa alaa aali Muhamadi (barika ke Muhamadu la, ani Muhamadu somogow la) kamaa baarikita alaa Iburaahima wa alaa aali Iburaahima (i n'a fo i ye barika ke Iburahima na cogo min na, ani Iburahima somogow) innaka hamiidun majiidun (e Ala ye tanu Masa ni bonya Masa ye).

O kofe selibaga be tanga jini Ala fe Tahiya laban kono, ka bo Jahanama lajaba ma, ani kaburu lajaba, ani jenamaya ni saya fitine, ani ka bo Masiihu Dajali fitine ma. O kofe a b'a jenawoloma dugawuw la, min mana a diya, janko dugawu lakalilenw, olu do ye :

N tigi Ala, n demε i kofoli kan, an'i barikadali, an'i batoko numan. N tigi Ala, ne ye n yerekun tona, tononi caman na, mogo si te jurumu yafa fo e, o tuma na haketo ke n ye, haketo la, min be bo e yoro, i ka hine n na, i k'a don e ye haketobaga ye, e ye hinebaga ye. Ayiwa Tahiya folo mana ban, selibaga be wuli seereya fila ko, (Tahiya kalannen ko) ka taa joko sabanan ma, o be ke selifana na, ani Laansara ni Fitiri ni Saafola. Ni selibaga selila Nabijuman kan (nema ni kisi b'a ma), o de ka fisa, ka da hadisa caman ka kuma forobafu kan o kofe na, o kofe a be wuli ka taa joko sabanan ma.

Walanda tannan :

1 - Seli dayeleli dugawu.

2 – Ka kininbolo da numanbolo kan disi sanfe joli konona na.

3 – Bolo fila be korota k'a soro bolokoninw ferunnen be jigon na, u tilennen, ka ben kamankun fila hake ma, walima tulo fila hake. O be ke Kibaro folo la, ani kunberemine waati la, ani wulili la ka bo kunberemine na, ani wulikajo waati la ka bo Tahiya folo la, ka taa joko sabanan na.

4 – Selibaga be min fara Sub-haanalaahi foko kelen kan kunberemine ni tenturu kono

5 – Selibaga be min fara yafajini foko kelen kan tenturu fila ni jigon ce.

6 – Ka kunkolo ni kəkolo beε bila hake kelen na kunberemine waati la.

7 – Selibaga ka bolokankolo fila mabo a kerew la, ani ka konobara mabo a woro fila la tenturu kono.

8 – Ka nɔnkɔnkuru fila kɔrɔta ka bɔ duguma tenturu waati la.

9 – Selibaga k’a sigi a numansen kan, a ka kininsen wuli ka jɔ o senkɔninnunkunw kan, Tahiya fɔlɔ kalantɔ la, ani tenturu fila ni jɔgɔn cɛ la.

10 – Selibaga k’a sigi a tɔgɔkun kan, Tahiya laban waati la (O min bɛ wele ko: “At-Tawaruk” (Tɔgɔjukansigi).
Selibaga k’a sigi a jukunan fila kan, k’a kininsen jɔ, ka numansen labɔ a kɔrɔ ka taa jɛfɛ dɔɔnin

11 – Ka kininsen lajɔ (senkɔninnunkunw kan) sigili tuma na.

12 – Ka nɛɛmadeli ni barikadondugawu kɛ Alakira Muhamadu n’a somɔgɔw ye, an’iburahima n’a somɔgɔw ye Tahiya fɔlɔ la.

13 – Ka dugawu kɛ Tahiya laban na.

14 – Ka suranw kalanni bange Fajiriseli la, ani Jumaseli, ani silamɛw ka selidon seli fila, ani sanjideliseli, ani Fitiri ni Saafɔ jɔko fila fɔlɔ kɔɔ.

15 – Ka suranw kalanni gundo selifana ni laansara la, ani Fitiri jɔko sabanan na, ani Saafɔ jɔko laban fila la.

16 – Ka Kurane haya walima suran dɔ kalan ka fara Fatiha kan, k’a sɔrɔ i jantolen bɛ seli Sunna sabaɗilen tɔw la, min tɛ an ka fɔlenw ye. O dɔ ye selibaga ka dɔ fara “Rabana walakal hamidu” kan, a wulilen kɔfɛ ka bɔ kunberemine na, Alimami ni Alimamikɔfɛmɔgɔ ni kelennaselibaa bɛɛ sen bɛ o la, bawo o ye Sunna ye. O dɔ ye fana ka bolo fila da kunbere fila kan, kunberemine waati la, k’a sɔrɔ bolokɔninw wagalen bɛ ka bɔ jɔgɔn na.

Walanda tan ni kelennan : seli tijɛfenw, o ye seegin ye :

1 – Ka i tugu ka kuma, hakilijigin ni donni sarolen ko. Ayiwa min ye mogo jinenen ye ani a donbali, a te olu ka seli tije.

2 – Yele.

3 – Dumunike.

6

4 – jiminni.

5 – Lebu bangeni.

6 – Ka jegen kosebe ka bo Alikeaba fan ma.

7 – Tulonke caman tugutuguli jogon na seli konso.

8 – Seliji tije ni seli konso.

Walanda tan ni filanan :

seliji saratiw, o ye tan ye :

silameya, hakilitigiya, faranfasiya donni, naniyasiri, an'o kiiti ka kafo ni naniyasiri ye ko: i te seliji tige, fo a ka dafa. Ani seliji wajibiyakow dabilali, ani jilasaniya walima kabalasaniya kakon seliji je. Ani ji ka saniyani n'a dagali, ani fen minnu be ji seli bali farikolo ma, ka o bee wuli ka bo yen. Ani seliwaati ka se, nka o kuma be jesin mogo ma, min ka nogo te tige tuma si la.

Walanda tan ni sabanan : seliji faridaw, o ye wogon ye :

1 - Jeda koli, da kucukuculi ni ji foronni nunwo la, olu be jate o fe.

2 - Tenge fila koli, ka taa a bila nonkonkuru fila la. 3 - Kunkolo bee

saaloli, tulo fila saaloli be jate o fe. 4 - Sen fila koli ka taa a bila

ntamakuru fila la. 5 - Seliji tayorow dadali jogon ko.

6 - U tugutuguli jogon kan.

A kanunen don ka jeda ni bolo fila ni sen fila ko sije saba-saba, da kucukuculi ni ji foronni nunwo la, olu fana be o cogo kelen na. Nka u koli farida kɔni ye sije kelen ye. Ayiwa min kɔni ye kunkolo saaloli ye, o ta ye koliko kelen ye, ka do fara o kan, o kanunen te, i n'a fo Hadisa kenemanw y'o jira cogo min na.

Walanda tan ni naaninan : seliji tijeƆenw, o ye wɔɔɔ ye :

- 1 - Fen minnu be bo dogoyɔɔ fila fe (sugune ni banakɔtaa).
- 2 - Nɔɔɔjugu bɔli farikolo la (joli bɔli farikolo la, i n'a fo nunci ni kuru joli bɔli).
- 3 - Hakili talonni ni sunɔɔ ye walima ni fen wɛɛ ye.
- 4 - Ka maga mɔɔɔya la ni tege ye, k'a sɔɔ binanmininfen te a jema, a kera jefelan ye walima kofelan.
- 5 - Jɔɔɔme sogo dunni.
- 6 - Ka muruti ka bo silameya la- Ala ka an ni silame beɛ tanga o ma-
Lasmini jenama : Ayiwa min ye banbaato koli ye, o kuma na keneman ye ko o te seliji tije,

7

o de ye donnibaga fanba ka kuma ye, k'a sababu ke daliluya sɔɔbaliya ye o la. Nka ni su kobaga tege ye su mɔɔɔya sɔɔ, k'a sɔɔ fen ma don an'i bolo ce, seliji tali be ke wajibi ye a kan. O kama wajibi don, su kobaga tege kana su mɔɔɔya sɔɔ, fo ni bananmininfen be a jema.

O cogo kelen na, ka maga muso la, o te seliji tije fasayi, n'a y'a sɔɔ fen ma bo o tigi la, o kera daamuɔini kama wo, walima a ma ke daamuɔini kama, a beɛ ka kan, donnibagaw ka kuma folen fila la, o ye a la kenemanba de ye. Ka da a kan Nabijuman (neema ni kisi b'a ma), a ye a muso do sumusumu ka tila ka seli, a ma seliji kura ta.

Ayiwa min ye Ala (Masa saniman) ka kuma ye Kurane haya fila kɔɔ : Musow suran ni Geleninkandumuni suran na, ko : « walima ni aw magara musow la » o lapini ye kafɔɔɔɔɔnya yeɛyeɛ de ye, donnibagaw ka kuma folen fila la, o ye a la kenemanba ye. O fana de

ye lbunu Abaasi ka kuma ye (Ala ka jɛn bɛ a ni Abaasi fila bɛɛ ma). O fana ye jamakuluba ka kuma ye fɔlɔ mɔgɔɔnumanw ni laban mɔgɔɔnumanw na... Ala de ye bɛnsenma tigi ye.

Walanda tan ni duurunan : a bɛ wajibiya silamɛ kelen-kelen bɛɛ kan u ka u yɛɛ labɛn ni sariya jogo numanw ye : o dɔ ye tijɛfɔ ye, ani dannaya ani yɛɛminɛ, ani maloya ni cɛfarinya ye, ani fonisireya ni layidudafa ani ka i yɛɛ saniya ka bɔ fɛn bɛɛ ma, Ala ye minnu haramuya. Ani sigijɔgɔɔnumanya, ani ka faantanw dɛmɛ i seko la. Ani jogo numan wɛɛ minnu bɛ yen, ni Kuranɛ ni Sunna ye olu jira sariya la.

Walanda tan ni wɔɔɔɔnan : Ka i yɛɛ ladamu ni silamɛya ka ladamuw ye : o dɔ ye Salamubila ye, ani jɛkɔɔɔdiya ani ka dumuni kɛ ni i kininbolo ye, ka ji min n'a ye, ani ka bisimilahi fɔ baara bɛɛ daminɛ na. Ani Al-Hamidulilaahi (tanu bɛ Ala ye) o fɔli baara laban na. Ani ni i tisora, i k'a fɔ : Al-Hamidulilaahi. Ani ni mɔgɔ wɛɛ tisora, ni o y'a fɔ : Al-Hamidulilaahi, i ka o jaabi. Ani banabaatɔ korɔjeli. Ani ka taa Janajayɔɔ la su selili n'a donni kama kaburu la. Ani Sariya ladamu minnu bɛ misirikɔɔdonni na, ani dukɔɔdonni, ani misirikɔɔbɔli ni dukɔɔbɔli la. Ani dugutaa senfɛ, ani ladamu minnu bɛ kɛ bangebaga fila fɛ. Ani balimasurunw ni sigijɔgɔɔw fɛ, ani mɔgɔkɔɔɔbaw ni denmisenninw fɛ, ani taretare dali ni denkurandin ye, ani barikadondugawu kɛli furu la, ani dususaalo kɛcogo masiba kɔɔɔ. Ka fara fɛn wɛɛw kan, minnu ye silamɛya ladamu ye, fini donni na, an'a bɔli la ani samara donni na.

Walanda tan ni wolonwulanan : ka mɔgɔw lasiran filankafoya jɛ, ani Alasɔɔ suguyaw bɛɛ : olu dɔ ye halakifɛn wolowula ye, o ye ka filankafoya kɛ ni Ala ye, ani dabalijugu, ani mɔgɔfaga, Ala ye min fagali haramuya fo tijɛ sira kan. Ani falatɔ ka nafolo dunni. Ani Gɔɔɔkɔ nafolo dunni. Ani ka boli kafiriw jɛ kɛɛ bɛndon na. Ani ka jɛɛyankalon da hɔɔɔnmuso pinɛnɛn limaniyalen na. A dɔ ye bangebaga fila sɔɔɔli ye. Ani sinjitigeli. Ani Nkalon seereyali. Ani ka i kali nkalon kan. Ani sigijɔgɔɔn tɔɔɔli. Ani mɔgɔw tɔɔɔni u joli bɔnni ni u ka nafolow dunni n'u mankutu tijɛni na. Ka fara fɛn wɛɛw kan, Ala

ye balili ke minnu na, walima Alakira ye balili ke minnu na (nɛɛma ni kisi b'a ma).

Walanda tan ni seeginnan : banbaato labɛnni, ani ka seli a kan, o faranfasiya file i koro :

banbaato labɛnni :

1 – Ni dengɛɛya soro la banbaato saya kan, a new be tugu, k'a dagerente siri. (Ka fini do cɛci ka o don a bonbon jukoro, ka taa o to siri a kunkolo la, walasa a da ka tugu koruman).

2 – Silamɛsu koli ye wajibi ye, fo n'a y'a soro Seereyasu don de, n'a sara kelɛdaga koro, o kɔni te ko, seli te ke a kan. Ayi, a su be don a ka farilafiniw koro, bawo Nabijuman (nɛɛma ni kisi b'a ma), a ma Uhudi mogo fagalenw ko, a ma seli u kan fana.

3 – Su kocogo file : a lebu be sutura ni fini ye. O kofe a be korota donin k'a korobara masi koruman nogo ya la. O kofe su kobaga be fini tigelen do meleke a bolo la, walima o jogonna fen were (i n'a fo Gan), k'a tɛge kisi nogo ma n'o ye (a be su dogoyoro fila saniya n'o ye). O kofe a be seliji ta su la, i n'a fo seli seliji tacogo. O kofe a be su kunkolo n'a bonbonsi ko ni ji ni ntomolonbulu ye walima o jogonna. O kofe a be su kininfekere ko, o kofe a numanfekere. O kofe a be su ko o cogo la siɛ filanan na ani sabanan na, o bee la, a b'a bolo lateme su korobara kan, ni fen ngolen bora su la, a b'o ko. Ka o nogo boyoro geren ni korimugu ye walima o jogonna. Ni o ma se ka nogo boli bali, a b'a geren ni bogo kalaman ye, walima k'a geren ni furakɛcogo kura nasira do ye. I n'a fo k'a noro, an'o jogonnaw.

Su kobaga be segin ka seliji ta su la, ni su ma saniya ni koko saba ye, a be do fara o kan, ka se fo koko duuru ma, walima wolonwula yere. O kofe a be su fari josi ni fini ye. A be kasadiyalan ke su farikolo dogodogonew na, an'a be tenturuke a sinfon minnu kan. N'a sera ka su farikolo bee kasa diya, o ce ka ni. A kasange be wusu ni wusulan sisi ye. N'a y'a soro a nunkorosi n'a sonifaraw ka jan,

a be o tige. Nka a kunsigi te sawu. Ni banbaato ye muso ye, a kunsigi be digi ka ke tulukala saba ye, ka olu bila a kofe.

4 – Banbaato kasangeli :

min ka fisa, o ye ka ce kasange fini jeman saba kono, duloki ni jalamugu te o la. Su be meleke olu kono kopuman. N'a kasangera duloki ni taafe ni birifini kono, baasi te o la. Muso be kasange fini duuru kono : dulokiba, kunnabiri, taafe, ani birifini fila. Denmisennin be kasange fini kelen de la, ka se fo fini saba ma. Denmisennin musoman be kasange duloki kelen de kono, ani birifini fila. Nka min ye wajibi ye mogo bee ta la, o ye banbaato koni ka kasange fini kelen de kono, min be su farikolo fan bee sutura. Nka n'a y'a soro banbaato ye naamu tabaga ye (Hiji ni Umura la), aw k'a don, a be ko ni ji ni ntomolonbulu ye, k'a kasange a ka naamutaafe n'a dankannafini na. Walima fini wewe yewe la. Nka a kunkolo n'a jeda te datugu, kasadiyalan te ke a la, sabu la, lahara don mana se, a be wuli k'a soro a beka Labeyika fo. I n'a fo o kuma keneyara ni Hadisa ye ka mine Alakira la (nema ni kisi b'a ma). N'a y'a soro Naamutigi in ye muso ye, a be kasange i ko muso tow cogo. Nka kasadiyalan te ke a la, a jeda te datugu ni jenabila ye, a bolow fana te datugu ni Ganw ye. Nka a jeda n'a bolo fila koni be datugu ni kasangefini ye, a kasangera o minnu na, i n'a fo muso kasangecogo jefora ka jeya cogo min na ka teme.

5 – Mogo min ka kan ni ce faatulen koli ni seli ye a kan, an'a donni ye kaburu kono : o ye a ka sarankannabaga ye o la, o kofe a wolofa, o kofe a moke, o kofe a masurunyamogo, min ka surun a la ni bee ye a fasomogow la.

Mogo min ka kan ni musosu koli ye ni bee ye, o ye a ka sarankannabaga ye, o kofe a woloba, o kofe a momuso, o kofe a masurunyamogo, min ka surun a la ni bee ye a ka dukonumusow la.

A be daga furugonma fila ye, u do ka do ko, sabu la Abu Bakari Sidiki (Ala ka jen b'a ma) o furumuso de y'a ko. Sabu la fana Seyidina Ali (Ala ka jen b'a ma) a y'a furumuso Fatumata ko (Ala ka jen be Fatumata ma).

6 – Seli kecogo su kan : Su selibaga be Kibaro fili su kan Kibaro naani na, Kibaro folo fililen ko, a be Fatiha suran kalan. N'a ye suran surunman do, walima Kuranε haya kelen, walima haya fila kalan ka fara Fatiha kan, o ka ni, ka da hadisa kenεman do kan, min nana o koje kan, ka mine lbunu Abaasi la (Ala ka jen b'u ma). O kofε a be Kibaro filanan fili, a be seli Nabijuman kan (nεεma ni kisi b'a ma), i n'a fo a be seli a kan Tahiya la cogo min na. O kofε a be Kibaro sabanan fili, k'a fo : « n tigi Ala! haketo ke an ka jεnamaw ye, ani an ka suw ye, an mogo minnu be kene kan, ani an minnu te kene kan, an ka denmisenninw ni an ka mogokorow ye, an ka cew ye, ani an musow ye. N tigi Ala! ni e ye mogo min lajεnamaya anw na, i ka o lajεnamaya silameya kan. Ni e ye min faatu an na, i ka o faatu limaniya kan. An tigi Ala! haketo ke su in ye,

10

i ka hine a la, i ka lafiya ke a ye, i ka yafa a ma. I k'a jiginyoro bonya, k'a donyoro laferε. I k'a ko ni ji ye, ani nenεbugun ni sanbelenin. I k'a saniya ka bo jurumuw ma, i ko finije be saniya cogo min na ka bo nogo ma. I ka falenni ke a ye so la, min ka fisa n'a ka dunuya so ye. Ani furunogon, min ka fisa n'a ka dunuya furunogon ye. I k'a don Alijine konjo. I k'a kisi kaburu lajaba ma ani tasuma lajaba. I ka kene laferε a ye a kaburu konjo, i ka yeelen bo a ye a konjo. An tigi Ala! I kana an koli a baraji la, i kana an lafili a kofε". O kofε a be Kibaro naaninan fili ka Salamu bilako kelen ke a kininyanfan fe.

A kanunen don su selibaga k'a bolo korota Kibaro kelen-kelen beε filito fe.

N'a y'a soro su ye muso ye, a be fo:" N tigi Ala! haketo ke muso in ye (ka nonabila ke muso ka taamasiyen ye Larabukan na) ... ka teme n'a ye o cogo la". N'a y'a soro su ye mogo fila ye, a be fo: « n tigi Ala! haketo ke u fila ye (ka nonabila ke mogo fila ka taamasiyen ye Larabukan na) ... » A be fo ni jama ka taamasiyen ye fana, ni su ka ca ni mogo fila ye (ka nonabila ke jama ka taamasiyen ye Larabukan na).

Nka n'a y'a soro demisenninsu don, haketonini a ye, o dugawu be nonabila k'a fo ko: « n tigi Ala! e ka den in ke jεbilabaga ye, ani

lasagonnifen, a bangebaga fila ye, ani soronadonbaga min ka soronadon be mine. N tigi Ala! u ka Mijani girinya n'a ye. I ka u baraji bonya n'a ye. I k'a fara limaniyabaga puman temenenw kan. I k'a bila Iburahima ka lamoni kono (kisi b'a ma). I k'a kisi jahanama lajaba ma, ni e Ala ka hine ye ».

A Sunna kecogo ye, Alimami ka jo cesu kunyanfan fe. Ani musosu ceman ce la. Ni cesu ni musosu don, cesu be magere Alimami fan na, musosu be ke Alikaaba fan fe. N'a y'a soro denmisenninsu dow faralen be u kan, denmisennin cemanw su be magere kakon musosuw ne, o kofe musosuw be na, o kofe denmisennin musomanw. Denmisenninsu cemanw kunkolo be da ka kepe ni cesuw kunkolo ye. Ka musosu ceman ce da ka kepe ni cesuw kunkolo hake ye. O cogo na fana, denmisennin musoman su fana kunkolo be da k'a damakene ni musosu kunkolo hake ye. Olu ceman ce w be kepe ni ce w kunkolo hake ye. Suselibaga bee be ke Alimami de kofe, fo n'a y'a soro mogo kelen be, min ma joro soro Alimami kofe, o tigi b'a jo Alimami kininyanfan fe.

Tanu be Ala ye, a kelen. Nema ni kisi be a ka Nabijuman Muhamadu ye, an'a somogow n'a torgonw.

A bayelmana Alihaji Modibo Jara fe Bamanankan na. San 2016. Mali jamana.

Sibiridon Marisikalo tile 19 San 2016.
Negjuru: 73372020/ 63372020.

.

